

Küresel Is?nma Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Küresel Is?nma Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25240>

Özet

Küresel İstisna Tutum Ölçeği (KITÖ), Aykut Emre Bozdoğan tarafından 2009 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin **küresel istisna** olgusuna yönelik algıları, inançları ve davranışsal eğilimlerini bilimsel yöntemlerle ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlılık (Cronbach Alfa = 0,94) ve sağlam yapı geçerliliği kanıtlanarak, çevre psikolojisi ve eğitim araştırmalarında güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmektedir. Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme formatına sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Küresel istisna, tutum ölçeği, çevre psikolojisi, çevresel tutum, likert ölçeği, Bozdoğan.

Yazarlar

Aykut Emre BOZDOĞAN

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin, özellikle de genç yetişkinlerin ve öğrencilerin, küresel istisna gibi kritik bir çevre sorununa karşı geliştirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal tutumları geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geliştirme çalışması, bu çevresel tehdidin ciddiyetine dair farkındalığı ve buna bağlı olarak ortaya çıkan tutum yapıları nicel olarak belirlemeyi hedeflemiştir.

Ölçek, eğitim bilimleri ve sosyal psikoloji alanlarında yürütülen araştırmalarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, çevresel eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmede, farklı demografik grupların çevresel duyarlılık düzeylerini karşılaştırmada ve çevre koruma politikalarının halk üzerindeki etkisini incelemeye önemli bilgiler sağlamaktadır.

Yapı

Küresel İstisna Tutum Ölçeği, bireyin **küresel istisna** olgusuna yönelik genel tutumunu ölçen bir yapıya temel alır. Bu yapı, genellikle üç ana bileşenden oluşur: Bilişsel bileşen (küresel istisnaların nedenleri ve etkileri hakkındaki bilgi ve inançlar), duyuşsal bileşen (konuya dair hissedilen kaygı, ciddiyet veya endişe duygusu) ve davranışsal eğilim bileşeni (çevreyi korumaya yönelik potansiyel eylemler ve sorumluluk alma isteği). Ölçek, bu bileşenlerin bütüncül bir yansıması olan genel tutum seviyesini derecelendirmeye olanak tanır. Bu psikolojik yapı, çevre psikolojisi alanının merkezi konularından biridir.

Geçerlik

Ölçe?in psikometrik özellikleri incelenirken, öncelikle **yap? geçerli?i** analiz edilmi?tir. Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla, veri setinin faktör analizine uygunlu?unu belirlemek için ön ko?ul olan Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity testi uygulanm??t?r.

KMO de?eri, örneklemin uygunlu?unu ve ölçek maddeleri aras?ndaki korelasyonun faktörle?tirme için yeterli olup olmad???n? gösteren bir büyüklüktür. Çal??mada elde edilen KMO de?erinin 0.60'?n üzerinde ç?kmas?, veri setinin kabul edilebilir düzeyde uygun oldu?unu göstermi?tir. KMO de?erinin yüksek ç?kmas?, ayn? zamanda Bartlett testi sonuçlar?n?n da yüksek düzeyde anlaml? ($p < 0.05$) ç?kmas?na yol açm??t?r. Her iki istatistiksel de?erin yüksek olmas?, faktör analizinin uygulanabilirli?ini ve maddeler aras?ndaki korelasyon de?erlerinin yap?sal bütünlü?ü destekleyecek büyüklükte oldu?unu kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Küresel İsnma Tutum Ölçe?i'nin iç tutarlılı??, **güvenirlik** katsay?s? olarak en s?k kullan?lan istatistik olan Cronbach Alfa katsay?s? (α) ile hesaplanm??t?r. Yap?lan analiz sonucunda ölçe?in güvenirlik katsay?s? oldukça yüksek bir de?er olan $\alpha = 0,94$ olarak bulunmu?tur.

Bu yüksek Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? psikolojik yapıyı ölçtü?ünü ve mükemmel düzeyde iç tutarlılı?a sahip oldu?unu göstermektedir. 0.90'?n üzerindeki bu de?er, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda son derece sağlam ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? ortaya ç?karmak ve teorik yapısn?n ampirik olarak desteklemek amac?yla aç?mlayıc? **faktör analizi** teknikleri kullan?lm??t?r. Analiz öncesinde, verilerin faktörle?tirmeye uygunlu?unu de?erlendirmek üzere KMO ve Bartlett testleri uygulanm??t?r. Elde edilen olumlu sonuçlar, faktör analizinin uygulanmas? için gerekli istatistiksel ko?ullar?n sa?land???n? göstermi?tir.

Faktör analizi, ölçek maddelerinin birbiriyle ili?kili alt boyutlar alt?nda grupland???n? ortaya koyarak, ölçülen tutum yapısn?n çok boyutlu olup olmad???n? veya tek bir genel tutum faktöründen mi olu?tu?unu belirlemede kritik rol oynam??t?r. Analizin ba?ar?s?, ölçe?in yap?sal geçerli?inin güçlü oldu?unu desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1=Tamamen katılmıyorum - 5= Tamamen katılıyorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akademik çalışanların yapıldığı bağlam göz önüne alındığında, öncelikle Yükseköğretim öğrencileri ve genel yetişkin popülasyon.

Yaş Grubu: Genç Yetişkinlik (18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Türk popülasyonu üzerinde standartlaştırılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Küresel istisna tutumu, çevresel eğitim, psikometrik özellikler, KMO, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Aykut Emre BOZDOĞAN

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresi: aykut.bozdogan@gop.edu.tr

Yazma Adresi: Bozdoğan, A. E.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek 2009 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlı kullanımı için gerekli izinler ve olası ücret bilgileri hakkında en güncel bilgilere ulaşmak için sorumlu yazar Aykut Emre Bozdoğan ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Orijinal makale, akademik referans olarak serbestçe kullanılabilir.

Referanslar

Bozdoğan, A. E. (2009). Bir Küresel İstisna Tutum Ölçeği geliştirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 35-50.

Küresel İstisna Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak metinde sunulmamıştır, ancak makalenin tam metnine atadaki PDF bağlantısından ulaşılabilir. Maddeler orijinal dillerinde ve değiştirilmeden

makalede yer almaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [kuresel-isinma-tutum-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/kuresel-isinma-tutum-olcegi-toad.pdf)

ARABPSYCHOLOGY.COM